יד: ר"ן ואלו מותרין פרק שני נדרים רש"י

תניא [א]**הנודר בתורה לא אמר כלום במה שכתוב בה דבריו קיימין בה ובמה שכתוב בה דבריו קיימין קתני במה שכתוב בה דבריו קיימין בה ובמה שכתוב בה צריך למימר אמר רב נחמן לא קשיא הא דמחתא אורייתא אארעא הא דנקיט לה בידיה מחתא על ארעא דעתיה אגוילי נקט לה בידיה דעתיה על האזכרות שבה ואיבעית אימא דמחתא על ארעא והא קמ"ל דאע"ג דמחתא על ארעא כיון דאמר במה שכתוב בה מהני** [ב]**וזו ואין צריך לומר זו קתני ואי בעית אימא כולה** [ג] **מציעתא נמי דנקיט ליה בידיה והא** [ד]**קמ"ל כיון דנקיט ליה בידיה אע"ג דלא אמר אלא בה כמאן דאמר במה שכתוב בה דמי: מתני'** [ה]**קונם שאני ישן שאני מדבר שאני מהלך האומר** [ו]**לאשה קונם שאני משמשך הרי זה בלא יחל דברו: גמ'** [ז]**איתמר קונם עיני בשינה היום אם אישן למחר רב יהודה אמר רב** [ח]**אל ישן היום שמא ישן למחר ורב נחמן אמר ישן היום ולא חיישינן שמא ישן למחר** [ט]**ומודה רב יהודה באומר קונם עיני בשינה למחר אם אישן היום שישן היום כי הנודר בתורה. שאוכל לך לא אמר כלום: אי מחתא ספר תורה אארעא. ואמר במה שכתוב בה: דעתיה אגוילי. דכשנדר לא נדר אלא בגוילין שכתוב בהן התורה דכיון שהיה רואה אותה מונחת על הארץ סבר הואיל ומונחת על הארץ ודאי אין כתוב בה ולא נדר אלא בגוילין ולא אמר כלום. אבל אי אמר בה ובמה שכתוב בתורה אפילו אי מחתא אארעא מוכחא מילתא דודאי שבועה גמורה תהיה וכשנדר בגוילין אע"ג דמחתא אארעא דלהכי אמר בה ובמה שכתוב בה: אבל אי מנקיט ליה בידיה. אפילו אמר במה שכתוב בה דבריו קיימין ובהכי מיירי הא דקתני במה שכתוב בה דבריו קיימין דכיון דמנקיט ליה בידיה בכבוד וראוה ויודע מה שכתוב בה אי אמר במה שכתוב בה דבריו קיימין דשבועה גמורה תהיה וכ"ש אי אמר בה ובמה שכתוב בה (ב): תרוייהו מיירי בדנקיט לה בידיה ואהכי תנא בה ובמה שכתוב בה דהא קמ"ל דכיון דנקיט לה בידיה דיודע שהיא** [ג]**כתובה אי אמר בה גרידא כמאן דאמר במה שכתוב בה דמי ודבריו קיימין: מתני' קונם שאני ישן שאני מהלך. האומר יאסר עלי כקרבן אם אני ישן או אני מהלך.** (ג) **והכי גרסינן גבי נדר כל יחל וגבי שבועה אסור**[ד] **משום דהאי לא יחל דנדר מיקרי לה כגמרא דמדרבנן הוא ודשבועה הוי איסור לאורייתא: גמ' קונם עיני כשינה היום אם אני אישן למחר. מה שאני ישן היום יהא עלי נקונם על מנת אם אישן למחר דאם ישן הוא למחר נוקה על מה שישן אתמול: אל ישן היום. דשמא יישן מיד למחר ולא מיקיים תנאיה ונמצא עובר בכל יחל על מה שישן אתמול: ורב נחמן אומר יישן היום ולא חיישי' שמא יישן למחר. דלמחר מיחזיר זהיר שלא יישן כדי שלא יוקה על מה שישן אתמול:**

כי

הא קמ"ל דכיון דנקיט לה בידיה אע"ג דלא אמר אלא בה כמאן דאמר במה שכתוב בה דמי. וה"פ דריש הנודר בתורה לא אמר כלום שכתוב בה דבריו קיימין בדמנחת על ארעא ומש"ה כי אמר בה מהני עד דקתאמר במה שכתוב בה אבל כיפא דנקיט לה בידיה עסקינן ומש"ה קתני דכיון דנקיט לה בידיה אע"ג דלא אמר אלא בה כמאן דאמר דמי ודאי אמר אלא בה כמאן דאמר דמי. ואיכא נמי אפילו מנחתא אארעא מהני ומינה דמה שכתוב בה בלחוד נמי אפילו מנחתא אארעא מהני דלא סגירא לן להך אוקמתא לאוקומא בריתא כתרי גווני: **הכי גרסינן ואי בעית אימא כיפא הא קמ"ל דכיון דנקיט לה בידיה אע"ג דלא אמר אלא בה כמאן דאמר במה שכתוב בה דמי.** וה"פ דריש הנודר בתורה לא אמר כלום שכתוב בה דבריו קיימין בדמנחת על ארעא ומש"ה כי אמר בה מהני עד דקתאמר במה שכתוב בה אבל כיפא דנקיט לה בידיה עסקינן ומש"ה קתני דכיון דנקיט לה בידיה אע"ג דלא אמר אלא בה כמאן דאמר דמי. ואיכא נסתא אחרינא דלא מחוורתא ומש"ה לא מייתינן לפרושה. אבל הראב"ד ז"ל פירש דכי קתני נודר נודר ממש קתאמר שאומר ככר זה עלי בתורה ולא אמר כלום לפי שאין זה מתפיס אלא בגוילין אבל אמר במה שכתוב בה כלומר ככר זה עלי במה שכתוב בה הרי זה אסור כמתפיס בדבר הנדור משום דדעתיה אהזכרות והזכרות שבה נדורים הם קדושה הם קדושה מן הירושלמי דגרסינן התם [פ"א ה"ג] בתורה לא אמר כלום כמה שכתוב בה דבריו קיימים בתורה בקדושת התורה במה שכתוב בה בקרבנות הכתובין בה ונהי דירושלמי אמר קרבנות ובגמרא דילן אמרינן הזכרות מ"מ שיטת הירושלמי מוכחת דבמתפיס בנדר עסקינן ס"ע דכי אמרינן דעתיה אהזכרות שבה על כל מה שנתפס בה קאמר דהייטו קרבנות וכלי שרת. והרמב"ם ז"ל הביא דין זה בנשבע ובנודר ששבר הרב ז"ל דשמעתין בנשבע עסקינן מדאמרינן דעתיה אהזכרות שבה ובירושלמי עסקינן במתפיס בנדר ושניהם אמת: **מתני' קונם שאני ישן.** כגולגו גרסינן שאני בלא יו"ד ובשבועות גרסינן [לקמן טו:] שאיני ביו"ד דמשום דנדרים מתפיס תפיסא אנפשיה תני להו בלשון שאני כלומר מה שאני ומשום דבשבועות אסר נפשיה תני להו בלשון שאיני ביו"ד. דיון שאינו עיקר האיסור אלא בגוילין דהא עיקר האיסור אע"פ שאינו אסור מצד עצמו אלא בגרופו של יום ראשון אפילו הכי מזדהר: **היכי דמי.** כלומר בחיה לשון נדר: **אילימא כדקתני שאני ישן מי הוי נדרא.** נראה בעיני דהכי פירושו דאילו מצינן למימר דהכי קתני לא מיקשי מתני' לרב יהודה דמצינן למימר דמתניתין לאו בתנאה ואיסורא עסקינן אלא בנודר שאני ישן לחוד וקמ"ל דאע"ג דליכא הכא תפיסא חייל נדרא אבל לא מצינן למימר הכי אלא בגוונא לא חייל: **ואלא דאמר קונם עיני בשינה.** כלומר וקא משמע לן דנהי דאי אפשר בלא שינה אפילו הכי אי ישן שלא ממתן האונס הרי זה בלא יחל: **ומי שבקינן ליה עד דעבר איסורא כל יחל.** כלומר בכי האי גוונא מי חייל נדרא בלל כיון דאי אפשר לו לקיימו בסופו. ונקט לישנא דמי שבקינן ליה משום שבועת שוא ואף על גב דבנדר לא שייך הכי [ה]נדר שוא לא אשכחן דאסור מדאורייתא אלא בשבועת שוא: כי קתני דאי ניים. לא קתני כמתני' שישן לכתחלה כיון דאמרינן אינא אימא בשבועת שוא ולא אמרינן אינא אימא בנדר שוא אלא אם כן ישן לחוד דעתיה אהזכרות אבל בה לחוד לגולגו דעתו אגוילין אע"ג דנקיט ליה בידיה אינשבועת אינא אימא בנדר שוא ואף על גב דבנדר לא שייך הכי [ה]נדר שוא לא אשכחן דאסור מדאורייתא אלא בשבועת שוא: כי קתני דאי ניים. לא קתני כמתני' שישן לכתחלה כיון דאמרינן אינא אימא בשבועת שוא ולא אמרינן אינא אימא בנדר שוא אלא אם כן ישן לחוד דעתיה אהזכרות אבל בה לחוד לגולגו דעתו אגוילין אע"ג דנקיט ליה בידיה והא [קמ"ל] אע"ג דלא אמר אלא בה כמ"ל דמנחתא אארעא ואמר במה שכתוב בה לאודויי מהני ומ"ג כיפא דנקיט ליה בידיה והא [קמ"ל] אע"ג דלא אמר אלא בה דקתני כיפא ודאמרינן דבה לאודויי מהני במה שכתוב בה דמי ודאי אמר אלא בה כמאן דאמר דמי. אבל אם כן לא אמר אלא בה אינו אלא בגוונא דנקיט ליה בידיה ואיכא נמי אפילו מנחתא אארעא מהני ומינה דמה שכתוב בה בלחוד נמי אפילו מנחתא אארעא מהני דלא סגירא לן להך אוקמתא לאוקומא בריתא כתרי גווני: **הכי גרסינן ואי בעית אימא כיפא הא קמ"ל דכיון דנקיט לה בידיה אע"ג דלא אמר אלא בה כמאן דאמר במה שכתוב בה דמי.** וה"פ דריש הנודר בתורה לא אמר כלום שכתוב בה דבריו קיימין בדמנחתא על ארעא ומש"ה כי אמר בה מהני עד דקתאמר במה שכתוב בה אבל כיפא דנקיט לה בידיה עסקינן ומש"ה קתני דכיון דנקיט לה בידיה אע"ג דלא אמר אלא בה כמאן דאמר דמי ודאי אמר אלא בה כמאן דאמר דמי.